

11 Priedas. Raštas dėl požeminio vandens monitoringo rezultatų

UAB „Kalpokų ūkis“

2025-10-03 Nr. 50

DĖL UAB „KALPOKŲ ŪKIS“ GYVULININKYSTĖS PADALINIO, ESANČIO MIŠKO G. 1, 13, MEGUČIONIŲ K., LINKUVOS SEN., PAKRUOJO R. SAV., POŽEMINIO VANDENIUI MONITORINGO GRĘŽINIŲ TINKLO IR GRUNTINIO VANDENS UŽTERŠTUMO BŪKLĖS

Atsakydami į Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Šiaulių departamento rašte 2025-10-01 Nr. (6-11 14.3.4 Mr)2-38985 pateiktą pastabą (7 pastaba) dėl UAB „Kalpokų ūkis“ gyvulininkystės padalinio, esančio Miško g. 1, 13, Megučionių k., Linkuvos sen., Pakruojo r. sav., požeminio vandens monitoringo metu nustatyto viršnorminio gruntinio vandens užterštumo būklės ir jos gerinimo poreikio, pažymime:

Pirma. UAB „Kalpokų ūkis“ gyvulininkystės padalinio, esančio Miško g. 1, 13, Megučionių k., Linkuvos sen., Pakruojo r. sav., teisės aktuose numatytą požeminio vandens monitoringą vykdome nuo 2006 metų. Kiekvienais metais, pagal programoje numatytą planą tiriama požeminio vandens kokybė ir kiekvienų metų gale, teisės aktų nustatyta tvarka, pagal šiuos tyrimus parengtos metinės poveikio požeminiam vandeniui monitoringo rezultatų ataskaitos yra teikiamos kontroliuojančiai institucijai, kuri renka duomenis apie sistemingą gamtinės aplinkos bei jos elementų būklės kitimą ir antropogeninio poveikio stebėjimą, vertinimą ir prognozę. Per visą tyrimo laikotarpį iš kontroliuojančių institucijų nesame gavę jokių pastabų ar privalomų nurodymų dėl mūsų monitoringo ataskaitose nurodytų duomenų ar pačių tyrimų kokybės. Taip pat norime paminėti, kad UAB „Kalpokų ūkis“ gyvulininkystės padalinį kiekvienais metais tikrina Aplinkos apsaugos agentūra, ji vertina ar yra atliekami visi pagal veiklai taikomus reikalavimus privalomi tyrimai, rengiamos vertinimo ataskaitos, su aplinkosauga susiję dokumentai ir pan., tame tarpe ir monitoringo ataskaitos, pagal patvirtintas programas. Iki šiol iš Aplinkos apsaugos agentūros pusės nesame gavę jokių, su požeminio vandens kokybės bloginimu susijusių pastabų ar privalomų nurodymų.

Antra. Dėl prastesnės gruntinio vandens kokybės gręžinio Nr. 39419 aplinkoje.

2021–2025 metų monitoringo duomenys rodo, kad gruntinis vanduo gręžinyje Nr. 39419 slūgso negiliai, 2,14–2,67 m gylyje nuo žemės paviršiaus, todėl gruntinio vandeningojo sluoksnio užteršimo rizika yra didelė net santykinai nedidelio ir lokalaus žemės paviršiaus taršos atveju.

2021–2025 m. gręžinio Nr. 39419 aplinkoje stebimas „pulsacinio“ pobūdžio bendrojo azoto ir fosforo koncentracijos svyravimas, t. y. rudenį yra stebimas koncentracijos padidėjimas, o pavasarį – sumažėjimas. Pavyzdžiui, vandens bandiniuose, paimtuose 2022-04-22, bendrojo azoto koncentracija siekė 3,6 mg/l, o 2022-11-23 – 7,8 mg/l. Vandens bandiniuose, paimtuose 2024-04-17, bendrojo azoto koncentracija siekė 3,70 mg/l, o 2024-12-12 – 43,00 mg/l. Panašiai svyravo bendrojo fosforo koncentracija. 2022-04-22 bendrojo fosforo koncentracija siekė 0,359 mg/l, o 2022-11-23 – 0,880 mg/l. Vandens bandiniuose, paimtuose 2024-04-17, bendrojo fosforo koncentracija siekė 1,410 mg/l, o 2024-12-12 – 3,46 mg/l. Gruntinio vandens kokybės duomenys rodo, kad 2021–2025 m. pavasariinių stebėjimų metu bendrojo azoto koncentracija neviršijo nei DLK(30 mg/l), nei RK(12 mg/l), bendrojo fosforo koncentracija neviršijo DLK (4,0 mg/l) ir RK (1,6 mg/l). 2023–2024 m. rudeninių stebėjimų metu bendrojo azoto koncentracija viršijo DLK, o 2023 m. – bendrojo fosforo.

Toks azoto ir fosforo koncentracijos svyravimas yra dėl dviejų priežasčių – natūralių gamtinių veiksnių ir technogeninės apkrovos. Natūralūs gamtiniai veiksniai, tokie kaip augalų augimo ciklas, mikrobų aktyvumas, lietaus ir išplovimo poveikis, aeracijos grunto laidumas vandeniui, natūralus gruntinio vandens lygio, o taip pat ir migracijos greičio svyravimas, turi įtakos tai, kad pavasarį, palyginus su rudeniu, yra mažesnė azoto ir fosforo junginių koncentracija bei aukštesnis gruntinio vandens lygis ir spartesnė į gruntinį vandenį patenkančių organinių medžiagų migracija ir sklaida.

Technogeninė apkrova lėmė tai, kad gruntiniame vandenyje išauga azoto ir fosforo junginių koncentracija, ypač rudenį. 2022–2023 m. gręžinio Nr. 39419 aplinkoje ir jo gretimybės teritorijoje padidėjo technogeninė apkrova iš vertinamo ūkio veiklos. Konkrečiai, dėl gausaus žolės derliaus, iš kurio gaminamas šienainis, aprašomoje teritorijoje, einamuoju laikotarpiu, laikinai buvo padidintas laikinų šienainio rietuvių stirtų sandėliuojamas kiekis. Šios, laikinos šienainio rietuvės yra potencialių gruntinį vandenį galinčių teršti medžiagų šaltinis, iš kurio į gruntą patenka organinių medžiagų, o joms irstant susidaro azoto ir fosforo junginiai. Intensyvus kritulių kiekis išplauna azoto ir fosforo junginius iš grunto ir kartu su vandeniu patenka į gruntinius vandenis. 2006–2015 m. aprašomoje teritorijoje buvo sandėliuojamas mažesnis šienainių stirtų kiekis, t. y. buvo mažesnė technogeninė apkrova, todėl į gruntinius vandenis pateko mažiau organinių medžiagų, fosforo ir azoto junginių. Tai patvirtina 2006–2015 m. monitoringo duomenys. Konkrečiai, bendrojo azoto koncentracija buvo 1,20–22,30 mg/l (vid. – 6,74 mg/l), o bendrojo fosforo – 0,02–1,45 mg/l (vid. – 0,26 mg/l).

Atsižvelgus į tai, ūkis 2024 metais yra papildomai įrengęs naujų silosinių ir dėlto bus sumažintas gręžinio Nr. 39419 gretimybėje sandėliuojamo šienainio laikinų stirtų rietuvių kiekis, galima daryti prielaidą, kad technogeninė apkrova bei organinės medžiagos ir jos irimo produktų (azoto ir fosforo) koncentraciją gruntiniame vandenyje ateityje sumažės savaime.

Trečia. Dėl gruntinio vandens kokybės stebėjimų nevykdymo gręžinyje Nr. 39417

Šiame monitoringo gręžinyje stebėjimai vykdyti iki 2023 m. vidurio. Vėliau jis buvo sunaikintas – jo žiotys nustumtos ar užverstos žeme lyginant žemės paviršių, užvažiavus ant žiočių sunkiąja technika ir pan. Kadangi gręžinio vandens užterštumas turimais duomenimis nebuvo reikšmingas buvo nuspręsta šį gręžinį pergręžti ir gruntinio vandens užterštumo būklę patikrinti 2021–2025 m. monitoringo programos vykdymo paskutiniaisiais, t.y. 2025 metais. Faktiškai gręžinys bus įrengtas ir jo vandens stebėjimai bus atnaujinti 2025 m. lapkričio mėnesį.

Direktorius Antanas Marcinonis
+370-655-82461

*Objekto poveikio požeminiam vandeniui monitoringo atsakingas vykdytojas vyresn. hidrogeologas
dr. Rolandas Radzevičius, el. p.: rolandas@harmony.lt*